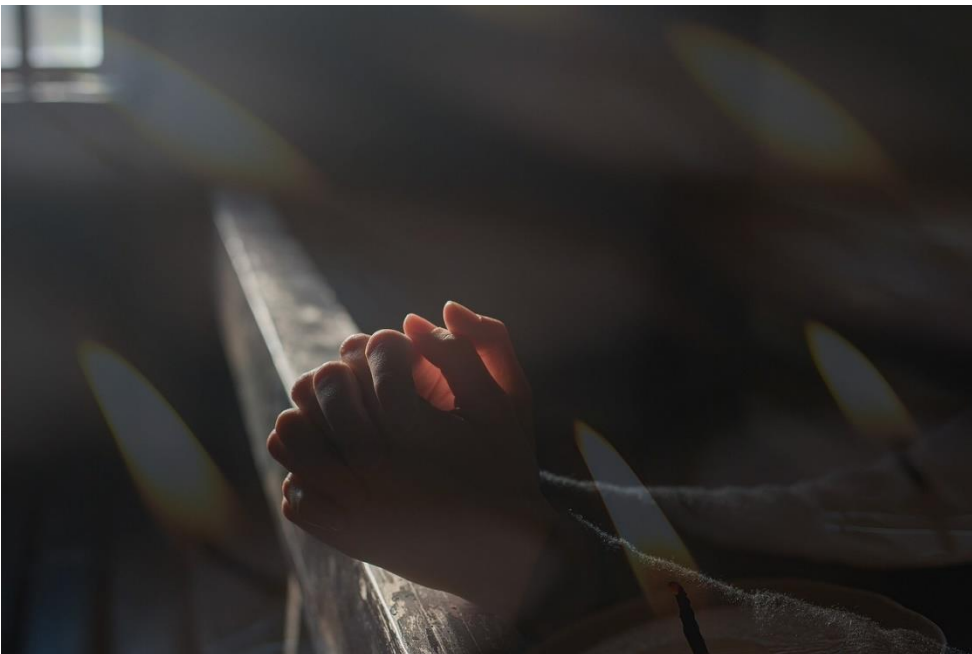

VIERA, NÁBOŽENSTVO A DISKRIMINÁCIA V ČASE

URČENÉ DOSPELÝM

Viera je presvedčenie v existenciu božstva alebo viacerých božstiev, ktoré majú nadprirodzenú moc a ovplyvňujú osudy ľudí a sveta. Veriaci majú rôzne náboženské presvedčenia a praktikuju svoju vieru prostredníctvom modlitieb, rituálov a dodržiavania náboženských zásad. Náboženstvo je organizovaný systém viery, ktorý zahŕňa presvedčenie o existencii božstva alebo duchovných entít, spoločenské normy, rituály a náboženské praktiky. Existuje mnoho rôznych náboženstiev na

celom svete, vrátane kresťanstva, islamu, buddhizmu, hinduizmu a mnohých ďalších, každé s vlastnými vierovyznaniami a tradíciami.

VIERA A ATEIZMUS

Ateizmus je presvedčenie, že neexistuje žiadne božstvo alebo nadprirodzená bytosť. Ateisti veria, že svet existuje bez akejkoľvek božskej existencie a nepodporujú náboženstvo ani vieru v nadprirodzené bytosti.

MINISTERSTVO PRÁCE,
SOCIÁLNYCH VECÍ A RODINY
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

EURÓPSKA ÚNIA
Európsky sociálny fond
Európsky fond regionálneho rozvoja

OPERAČNÝ PROGRAM
ĽUDSKÉ ZDROJE

INKVIZÍCIA

Najvyšším predstaviteľom cirkvi sa i dnes ťažko vysvetľuje existencia svätej inkvizície, ktorá začala decimovať Európu v 13. storočí. Na starom kontinente by sme v jeho západnej časti ťažko našli krajinu, ktorá by sa netriasla pred osobitnými splnomocnencami pápežov dohliadajúcimi na boj proti kacírom, bosorkám, čarodejnícom, ale i kritickým názorom vedcov. Inkvizícia sa stala akousi medzinárodnou cirkevnou políciou, ktorá pracovala podľa smerníc Ríma. Svätá stolica poverila v roku 1233 vedením inkvizície mníchov z rehole dominikánov. Za svoj hlavný nástroj si mníši vybrali teror a sledenie po potenciálnych obetiach.

Prvé tresty upálenia na hranici rozdávali dominikánski inkvizítori už za najneškodnejšiu kritiku cirkvi. Európski inkvizítori pri svojom krvavom besnení zašli až tak ďaleko, že im nestačili iba živé obete. Na cintorínoch vykopávali z hrobov hriešnikov, aby ich telá aj niekoľko rokov po smrti mohli verejne upáliť na výstrahu živým. Nemohla sa im vzoprieť ani svetská vrchnosť, do ich právomoci sa neodvážili zasiahnuť dokonca ani biskupi.

Neobyčajnou krutosťou sa preslávili španielski inkvizítori, ktorí sa pri moci držali najdlhšie. Koncom 15. storočia pápež vymenoval za hlavného inkvizítora Kastílskeho a Aragónskeho kráľovstva náboženského fanatika Tomása de Torquemadu. Ako

Johana z Arcz

Križiacke výpravy

odhalil tajomník madridskej inkvizície, tento surovec zaživa upálil 10 220 ľudí a ďalších 6 860 dal upáliť po ich smrti.

Bezmála stotisíc ľudí uvrhol do doživotného žalára a ich rodinám skonfiškoval všetky majetky. Tajomník madridskej inkvizície dospel k záveru, že zo strachu pred týmto krutým španielskym inkvizítorom. V Amerike padli za obeť tisíce Indiánov, ktorí netúžili po kresťanskej viere. Na nátlak inkvizície boli koncom 15. storočia vyhnaní zo Španielska takmer všetci Židia a desaťtisíce Maurov. Utekali asi tri milióny ľudí. Tí najchudobnejší aj tí najbohatší.

Hon na čarodejnice ovládol katolícke krajiny od 13. do 17. storočia. Inkvizítorom stačilo na vynesenie rozsudku smrti aj najmenšie podozrenie, že tá či oná žena je bosorka. A sudcovia inkvizície sa už v mučiarniach vedeli postarať o priznanie obete k bosoráckym čarom od výmyslu sveta. Zo spojenia s diablom a z bosoráctva bola obvinená v roku 1431 pred cirkevným súdom v Rouene aj francúzska národná hrdinka Johanka z Arcu.

Veľká popularita urobila zo sedliackeho dievčaťa hrdinku, preto ju ako bosorku odsúdil na trest smrti upálením.

MINISTERSTVO PRÁCE,
SOCIÁLNYCH VECÍ A RODINY
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

EURÓPSKA ÚNIA
Európsky sociálny fond
Európsky fond regionálneho rozvoja

OPERAČNÝ PROGRAM
ĽUDSKÉ ZDROJE

DOTAZNÍK O NÁBOŽENSKEJ DISKRIMINÁCII

DOTAZNÍK

Samotný dotazník nemusí byť najvhodnejším nástrojom na presné zistenie, či niekto bol nábožensky diskriminovaný, pretože takáto otázka je citlivá a komplexná. Diskriminácia môže nastať v rôznych formách a nie vždy sa prejavuje jednoznačnými prejavmi.

Dotazník môže napomôcť zistiť, či u niekoho existuje podozrenie alebo nejaké znaky možnej náboženskej diskriminácie. Nezabudnite, že deti môžu byť citlivé na tému náboženskej diskriminácie, preto je dôležité tento dotazník použiť s ohľadom na ich pohodlie a súkromie. Mali byť ste byť pripravení na následnú otvorenú komunikáciu, ktorá by mohla byť potrebná pri otvorení danej témy.

Meno: _____

Vek: _____ Rok: _____

V akých situáciách alebo miestach sa cítiš pohodlne hovoriť o viere alebo presvedčení?

Škola: _____

Domov: _____

Mimo školy s priateľmi:

Iné (uveď):

Mal/a si niekedy pocit, že si bol/a diskriminovaný/á alebo odniekiaľ vylúčený/á kvôli svojej viere alebo presvedčeniu? Ak áno, opíš túto situáciu.

Bol/a si niekedy svedkom toho, ako niekto iný bol diskriminovaný kvôli svojej viere alebo presvedčeniu? Ak áno, opíš túto situáciu.

Cítiš, že sa niekde nejaký predsudok voči určitej náboženskej viere alebo presvedčeniu? Ak áno, opíš to.

Máš dojem, že by si potreboval/a niekde vytvoriť inkluzívnejšie prostredie pre ľudí rôznych náboženských presvedčení? Ak áno, tak kde a prečo?

Máš nejaké nápady alebo návrhy, ako by sa dalo vytvoriť ešte lepšie a inkluzívnejšie prostredie pre rôzne náboženské presvedčenia v prostredí, v ktorom sa nachádzaš? Ak áno, tak aké a kde?

ČO JE NÁBOŽENSKÉ VYZNANIE

Náboženské vyznanie alebo viera znamená, že vyznávate určité náboženstvo alebo ho nevyznáivate, máte inú vieru alebo presvedčenie (spravidla filozofické), alebo ste osoba neveriaca. Môžete byť členom či členkou organizovaného náboženského spoločenstva (s jednoznačne danou štruktúrou a systémom viery) ako napríklad katolíckej (rímsko-katolíckej alebo gréckokatolíckej), protestantskej (napríklad evanjelickej a.v. – luteránskej, alebo reformovanej – kalvínskej) či pravo-slávnej cirkvi, môžete byť moslim, sikh, mormon, baptista, judaista (osoba židovského vie-

rovyznania) alebo neveriaci, ateista, alebo tiež nemusíte vyznávať žiadne filozofické alebo náboženské stanoviská.

ČO JE NÁBOŽENSKÁ DISKRIMINÁCIA?

Za diskrimináciu z dôvodu náboženstva alebo viery sa považuje aj diskriminácia z dôvodu vzťahu k osobe určitého náboženského vyznania alebo viery, napr. ak je dotknutá osoba rodinným príslušníkom osoby patriacej k určitému náboženstvu alebo je s takouto osobou nejakým iným spôsobom spájaná.

Zákaz diskriminácie môže byť porušený. A to vtedy, ak sa určité práva odopierajú osobe a zaob-

MINISTERSTVO PRÁCE,
SOCIÁLNYCH VECÍ A RODINY
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

EURÓPSKA ÚNIA
Európsky sociálny fond
Európsky fond regionálneho rozvoja

OPERAČNÝ PROGRAM
ĽUDSKÉ ZDROJE

chádza sa s ňou rozdielne (lepšie alebo horšie) ako s inou osobou nielen na základe skutočných dôvodov, ale aj na základe mylnej domnienky. K diskriminácii môže navyše dôjsť rôznymi spôsobmi a nemusí to byť vždy len priamou a zjavnou cestou. Je preto dôležité naučiť sa rozpoznávať rôzne formy diskriminácie.

ROZHODNUTIA

Podľa rozhodnutia Ústavného súdu skutočnosť, že niekto je alebo nie je duchovným určitej cirkvi, predstavuje takisto „iné postavenie“ podľa článku 12 Ústavy SR a podľa antidiskriminačného zákona. Osoba vykonávajúca duchovnú činnosť v rámci cirkvi teda tiež nemôže byť diskriminovaná na základe tohto dôvodu, pričom v pracovnoprávných vzťahoch aj tu platia ustanovenia všeobecnej antidiskriminačnej legislatívy a nie cirkevného práva.

Na druhej strane, zákon stanovuje povinnosť predloženia čestného

vyhlásenia najmenej 50 000 plnoletých členov majúcich štátne občianstvo Slovenskej republiky a majúcich v nej trvalé bydlisko ako podmienku pre registráciu nových cirkví a náboženských spoločností. Túto podmienku Ústavný súd nepovažoval za nesúladnú s ústavou či za diskriminačnú v porovnaní s požiadavkami kladenými na iné (tzv. tradičné) cirkvi. Podľa názoru Súdu odmietnutie registrácie takých cirkví štátom za nesplnenie uvedenej – i keď pomerne prísnej – podmienky nepredstavuje samo osebe prekážku výkonu slobody náboženskej viery,

ktorá je ako základné ľudské právo svojou povahou individuálna.

K diskriminácii na základe náboženstva či viery môže dochádzať v rôznych oblastiach života.

ZAMESTNANECKÉ VZŤAHY

Podľa práva ľudských práv je zakázaná diskriminácia vo vzťahu ku ktorémukoľvek aspektu zamestnaneckých vzťahov, vrátane prijímania do zamestnania, prepúšťania, odmeňovania, zadávania úloh, funkčného postupu, odborného vzdelávania či akýchkoľvek iných okolností či podmienok výkonu zamestnania.

PRÍKLAD PRIJÍMANIA DO ZAMESTNANIA

Ak sa o prácu uchádza moslimská osoba s tou najlepšou kvalifikáciou, bolo by diskriminačné neprijíť ju len z toho dôvodu, že zamestnávateľ sa domnieva, že by nezapadla dobre do kresťanského prostredia na pracovisku.

Na druhej strane, neprijatie osoby z kresťanskej komunity, ktorá je známa pre svoje radikálne názory

do služby na recepciu hotela z dôvodu, že odmieta ubytovať nezosobášené páry, nemusí byť považované za diskrimináciu, keďže existujú oprávnené dôvody pre neprijatie. Môžu teda existovať odôvodnené a oprávnené výnimky dovoľujúce v niektorých prípadoch rozdielne zaobchádzanie z dôvodu náboženstva alebo vyznania.

Súdny dvor vydal niekoľko rozsudkov týkajúcich sa diskriminácie na základe náboženstva alebo viery pri prijímaní do zamestnania a prepustení.

MINISTERSTVO PRÁCE,
SOCIÁLNYCH VECÍ A RODINY
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

EURÓPSKA ÚNIA
Európsky sociálny fond
Európsky fond regionálneho rozvoja

OPERAČNÝ PROGRAM
ĽUDSKÉ ZDROJE

ROZHODNUTIE SÚDNEHO DVORA

Pokiaľ ide o prijímanie do zamestnania, Súdny dvor rozhodol, že požiadavka príslušnosti k náboženstvu alebo vierovyznaniu pre pracovné miesto v rámci cirkvi alebo náboženskej organizácie musí podliehať účinnému preskúmaniu zo strany štátnych súdov. Táto požiadavka musí byť nevyhnutná a objektívne daná povahou alebo podmienkami výkonu dotknutej pracovnej činnosti so zreteľom na etiku cirkvi alebo náboženskej organizácie a musí byť v súlade so zásadou proporcionality (rozsudok zo 17. apríla 2018, Egenberger, C-414/16).

Pokiaľ ide o prepustenie zo zamestnania, Súdny dvor rozhodol, že prepustenie primára katolíckeho vierovyznania katolíckou nemocnicou z dôvodu, že uzavrel nové manželstvo po rozvode, môže predstavovať diskrimináciu na základe náboženstva alebo viery. Nič totiž podľa Súdného dvora nenásvedčuje tomu, že požiadavka, aby primár katolíckeho vierovyznania dodržiaval posvätnosť a nerozlučiteľnosť manželstva podľa koncepcie katolíckej cirkvi, je podstatnou, legitímnou a odôvodnenou pracovnou požiadavkou.

SÚDNY DVOR TIEŽ SPRESNIL, ŽE ZÁKAZ AKEJKOĽVEK DISKRIMINÁCIE NA ZÁKLADE NÁBOŽENSTVA ALEBO VIERY MÁ IMPERATÍVNU POVAHU AKO VŠEOBECNÁ PRÁVNA ZÁSADA ZAKOTVENÁ V CHARTE ZÁKLADNÝCH PRÁV, TAKŽE KAŽDÝ JEDNOTLIVEC SA MÔŽE TOHTO ZÁKAZU DOMÁHAŤ V SPORE, NA KTORÝ SA VZŤAHUJE PRÁVO ÚNIE (ROZSUDOK Z 11. SEPTEMBRA 2018, IR, C-68/17).

MINISTERSTVO PRÁCE,
SOCIÁLNYCH VECÍ A RODINY
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

EURÓPSKA ÚNIA
Európsky sociálny fond
Európsky fond regionálneho rozvoja

OPERAČNÝ PROGRAM
ĽUDSKÉ ZDROJE

IDE ALEBO NEJDE O PORUŠENIE ZÁKONA?

Hoci existujú tieto zákony na ochranu pred diskrimináciou na základe vierovyznania, je dôležité poznamenať, že v praxi sa môžu vyskytovať izolované prípady diskriminácie. V týchto prípadoch by mala byť osoba, ktorá sa cíti diskriminovaná, oboznámená so svojimi právami a mala by podniknúť kroky na ochranu práv, vrátane kontaktu s príslušnými orgánmi alebo neziskovými organizáciami, ktoré sa zaoberajú ochranou práv menšín.

Rozlíšme príklady, kedy ide o porušenie slovenských zákonov týkajúcich sa ochrany pred diskrimináciou na základe vierovyznania a príklady, kedy nejde o porušenie týchto zákonov:

PORUŠENIE ZÁKONOV

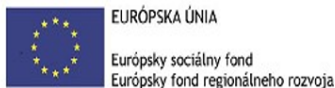
- Ak zamestnávateľ odmietne zamestnať kvalifikovanú osobu len preto, že má iné vierovyznanie, ide o porušenie zákona o rovnakom zaobchádzaní.

- Znevažovanie a urážanie osoby na základe jej vierovyznania: Ak osoba čelí ponižujúcemu správaniu, znevažovaniu alebo urážkam z dôvodu jej vierovyznania, ide o porušenie trestného zákona.
- Obmedzovanie prístupu k verejným službám na základe vierovyznania: Ak verejná inštitúcia odmietne poskytnúť službu na základe vierovyznania osoby, ide o porušenie zákona o rovnakom zaobchádzaní.

NIE JE PORUŠENIE ZÁKONOV

- Verejné vyjadrovanie vierovyznania, vrátane náboženských obrádov a modlitieb, nie je obvykle považované za diskrimináciu, pokiaľ neporušuje verejný poriadok alebo základné práva iných osôb.

OPERAČNÝ PROGRAM
ĽUDSKÉ ZDROJE

Dopytovo-orientovaný projekt
VZDELÁVANÍM PROTI DISKRIMINÁCII U ŽIAKOV A ŠTUDENTOV

**sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu
a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci
Operačného programu Ľudské zdroje.**

**Kód projektu: 312041Z203, Operačný program Ľudské zdroje, výzva OP ĽZ DOP 2018/4.1.2/01,
Projekt sa realizuje od 1.1. 2021 do 30.6. 2023,**

Realizácia: EQUILIBRIUM EUROPE o. z., Železničná 1190/40 98601 Filákov,
Kontakty: equilibriumeurop@gmail.com, 0948 391 627,

www.employment.gov.sk

www.esf.gov.sk